

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Бовсуновська І.М.

студент,

Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки

Національної академії Служби безпеки України

ОХОРОНА КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сьогодні проблема захисту комерційної таємниці для вітчизняних підприємств залишається гострою. Сучасне підприємство, яке бажає стабільно функціонувати, щоб зростав економічний потенціал, а також щоб залишатися конкурентоздатним на ринку, повинно проводити комплекс заходів по захисту конфіденційної інформації. До того ж в останній час помітно поширились методи комерційного шпигунства, шантажу, несанкціонованого використання технічних засобів для отримання інформації про діяльність конкурентів.

Поняття комерційної таємниці сформульовано в ст. 505 Цивільного Кодексу України:

1. Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому або в певній формі та сукупності її складових невідома і не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

2. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

Крім того, зміст поняття комерційна таємниця розкривається також у ст. 36 «Неправомірне збирання, розголошення та використання відомостей, що є комерційною таємницею» Господарського Кодексу України.

Відповідно до даної статті, комерційною таємницею можуть бути визнані відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам суб'єкта господарювання.

Цивільний Кодекс України (ст. 420) і Господарський Кодекс України (ст. 155) відносять комерційну таємницю до об'єктів прав інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до чинного законодавства.

Крім того, згідно з Постановою КМУ № 611 від 09.08.1993 р., існує перелік відомостей, які не можуть бути ніким захищені до комерційної таємниці:

- документи про платоспроможність;
- відомості про участь посадових осіб підприємства в інших організаціях, які займаються підприємницькою діяльністю;
- установчі документи, а також документи, що дозволяють займатися підприємницькою діяльністю та її окремими видами;
- державна звітність за всіма встановленими формами; дані, необхідні для перевірки розрахунку і сплати податків та інших обов'язкових платежів; документи про сплату податків і зборів;
- відомості про чисельність і склад працівників, їхньої заробітної плати загалом, за професіями, за посадами; про наявність вакансій;
- інформація про недотримання безпечних умов праці;
- інформація про реалізацію продукції, що завдає шкоди здоров'ю, а також про інші порушення законодавства і розміри завданих при цьому збитків.

Крім законодавчого тлумачення терміна «комерційна таємниця», підприємцю необхідно скласти і затвердити перелік інформації, що в його компанії не підлягає розголошенню з боку співробітників, а також ознайомити з ним працівників, які володіють цими даними.

Найчастіше не можна розголошувати наступну інформацію:

- рівень прибутку і цінову політику;
- фінансові та адміністративні плани розвитку організації;
- відомості про укладені або заплановані контракти;
- дані про контрагентів (постачальників і клієнтів);

- власні винаходи та раціоналізаторські пропозиції, які ще не захищені авторським або патентним правом; власні аналітичні огляди ринку, маркетингові дослідження.

Слід врахувати, що нерозголошенню зазвичай підлягає не лише суть і текст договорів компанії, але й сам факт їх укладення.

При вирішенні питання про встановлення на підприємстві режиму комерційної таємниці рекомендується здійснити аналіз конкурентного середовища і оцінити поточне положення компанії на ринку, а також переконатися в чіткому розумінні менеджментом цілей встановлення режиму.

Першим підготовчим кроком є формування переліку інформації, що становить комерційну таємницю, та процедур роботи з інформацією. При формуванні початкового переліку, для кожної групи відомостей оцінюється середня цінність і вартість як безпосередньо самої інформації, так і витрат на її створення. Не менш важливо оцінити правомірність віднесення інформації до комерційної таємниці і можливість здійснення подальшої роботи в умовах режимних заходів.

Необхідно виробити перелік посад, допущених до комерційної таємниці, укласти з співробітниками додаткові трудові угоди і ознайомити під розпис з інформацією, що становить комерційну таємницю. З усіма працівниками, допущеними до такої інформації, необхідно провести навчання з роз'ясненням покладених на них відповідальності та обов'язків, забезпечити доведення режимних заходів.

Ще одним важливим кроком є інвентаризація інформаційних ресурсів, що зберігають і обробляють інформацію, яка становить комерційну таємницю, та приведення порядку доступу до них згідно з раніше визначеним переліком посад. Процедури доступу повинні забезпечувати оптимальний розподіл виробничих, комерційних і фінансово-кредитних відомостей, які залишають комерційну таємницю підприємства, між конкретними виконавцями відповідних робіт.

Формальне встановлення режиму комерційної таємниці починається з видання наказу про встановлення режиму, фактично ж паралельно запускаються раніше розроблені процедури роботи з інформацією та контролю дотримання режиму. В ході підтримки встановленого режиму необхідно проводити моніторинг реалізації режимних заходів, виявляти проблеми та вузькі місця, вносити коригувальні зміни.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України № 435-ІУ від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44, ст. 356. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Господарський кодекс України № 436-ІV від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці» № 611 від 9.08.1993 р. // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 12.
4. Котляр Д. Правова природа та підходи до регулювання комерційної таємниці / Дмитро Котляр. – Часопис ПАРЛАМЕНТ. – 2004. – № 3. – Режим доступу: http://parlament.org.ua/index.php?action=magazine&id=9&ar_id=572&iar_id=605&as=2
5. Правила впровадження режиму комерційної таємниці на підприємстві. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/sdu/087.htm

Ковальчук Н.В.

кандидат економічних наук, доцент;

Кисельов В.Р.

студент,

Університет митної справи та фінансів

ІННОВАЦІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

З переходом до нового рівня господарювання, тобто до ринкової економіки, процес активізації інноваційної діяльності на підприємствах, набуває особливо великого значення. Саме інноваційні чинники призводять до підвищення рівня конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і вітчизняної економіки в цілому. Актуальність даної теми дослідження зумовлена тим, що становлення нашої країни як високотехнологічної конкурентоспроможної держави неможливе без впровадження новітніх технологій.

«Інновація» та «Інноваційний процес» – здавалося б це близькі терміни, але не ідентичні. Інноваційний процес – це процес, що